

L'exposició "à rebours"

El llibre de Martí Manen, un jove crític resident a Estocolm, és el primer compendi fet a casa nostra en què es revisen tots i cadascun dels elements que conformen una exposició contemporània
per Albert Mercadé

Felicitem, d'entrada, en Martí Manen pel seu excel·lent assaig *Salir de la exposició (Si es que alguna vez habíamos entrado)*. És un llibre ben escrit, intel·ligentment estructurat, elegant en ritme, claredat i síntesi; desafiador, al cap i a la fi, de la recurrent boirina postmoderna. El llibre del jove crític resident a Estocolm és el primer compendi fet a casa nostra en què es revisen tots i cadascun dels elements que conformen una exposició contemporània. L'ideari curatorial de Manen comença allà on l'exposició tradicional acaba. La consolidació del *ready made*, l'estètica relacional, el vídeo, la *performance*, els *workshops*, han propiciat que el vell model d'exposició —el *White Cube* anglosaxó— quedi obsolet a l'hora d'afrontar l'art vivent, representatiu d'una realitat multicomunicativa i hiperestimulada. L'autor exposa, al llarg de trenta-tres petits relats, les seves idees al voltant del ritme i el *tempo* expositiu, la investigació, el discurs, la transversalitat, la tecnologia o els esdeveniments paral·lels en el si d'un projecte d'exposició contemporània.

L'instint destructor d'exposicions propi de Manen neix de la fatal aliança que l'autor adverteix entre l'exposició moderna i el conservadorisme burgès. El crític denuncia que el visitant clàssic no busca la sorpresa, sinó la tranquil·litat que li ofereix el reconeixement d'uns codis expositius ja coneguts. Darrere aquests analgèsics objectuals no hi

Martí Manen, durant la presentació a Múltiplos del llibre *Salir de la exposició (Si es que alguna vez habíamos entrado)*.
Foto: Lluís Brunet.

ha possibilitat a rèplica discursiva, i mentrestant, sempre a parer de l'autor, la institució aprofita calladament per imposar un discurs de poder, d'ordre econòmic o ideològic. L'alternativa expositiva proposada per Manen se sustenta sobre tres idees de marcat ascendent marxista: l'aposta unidireccional per la novetat, la complicitat crítica entre l'exposició i la realitat i la participació activa del visitant. Així, l'exposició ha de ser un lloc d'investigació i producció sobre allò desconegut, abans que un espai de presentació i contemplació;

un territori híbrid traçat per les noves tecnologies: el vídeo, la ràdio o internet, i radicalment conceptualitzat. L'exposició no pot ser un espai neutral de distracció de l'esperit: ha de ser una arena política, generadora de contingut crític, social i urbà. Així mateix, l'espai expositiu ha de tenir indefectiblement la participació del públic, reconvertit en actor i actiu de la mostra. La proposta de Manen té ben present un model ideal de ciutadà: amb actitud crítica i compromesa, que topa amb l'educació i l'el·lustrada del gust per al gaudi i el consum íntim.

Al text hem trobat a faltar més actitud crítica davant els no pocs desencaixos que hi ha hagut en els darrers vint anys entre l'ideal curatorial postmodern i la seva resolució pràctica. ¿Tenen sentit les propostes desmaterialitzades en museus institucionals? ¿Com es justifica una exposició relacional sense altres visitants que els del mateix sector? ¿Com es resol el conflicte entre uns museus aprimats i l'augment de recursos que demana aquest nou model per sufragar producció, tecnologia, comissariat o debats? ¿Per què es nega la investigació, el debat o el discurs en una exposició convencional? ¿Per què la demonització sistemàtica de l'exposició museística si la major part de comissaris viuen del capital institucional? ¿No es dóna cap possibilitat –com si que es dóna a l'estanger– a la funció pertorbadora de l'obra d'art autònoma, sense contraforts textuais? En qualsevol cas, *Salir de la exposición* és un llibre recomanable per a totes les sensibilitats i creences dins el món de l'art. Per als apocalíptics, lícits partidaris de l'exposició contemplativa, resultarà un punxant enclavament de confrontació estètica. Per als integrats, un llibre de referència, un fluent manual de consulta. I per a tots nosaltres, agents de l'art, ha de ser un estímulo per concretar assagísticament les nostres conviccions artístiques.

Coberta del llibre *Salir de la exposición (Si es que alguna vez habíamos entrado)*, de Martí Manen. Consonni Editorial. 2012.